

СЕНЕТА ТЕТЯНА,

студентка 1 курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «МФ
КНУКіМ»

Науковий керівник: Борко Т. М.,
к. п. н., доцент

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ: СОЦІОКУЛЬТУРНА СУТНІСТЬ, СТАН І ПРОБЛЕМИ

Яке саме місце України у новому світі, який шлях варто обрати нам і нашій державі аби досягти мети? Найперше, маємо констатувати, що двополосний геополітичний світ розпався, поступившись місцем новому, динамічному й постійно змінюваному глобальному середовищу. Україна мусить, так само, як і в інших аспектах своєї діяльності, сформувати власне, українське обличчя державної інформатизаційної політики, обрати власні тактику і стратегію. Світ сприймає Україну крізь призму рішень саме її уряду, глобальної активності саме її економіки та науки, цінностей саме її культури. Інформаційна цивілізація – доба знань. А знання не бувають вітчизняними чи зарубіжними. Коли вони перетворюються на головний ресурс – економіка, політика, та й практично всі інші суспільні інститути можуть бути тільки світовими. На шляху до такої повної глобалізації взаємозалежність країн багаторазово зростає.

На Україну чекає інформаційний світ. Найближчою метою є європейський інформаційний простір. Для України інформатизація – шлях не лише до європейської інтеграції, але й до економічного добробуту. Доказом цьому є досвід Франції. Коли французький уряд зіткнувся з нагальною необхідністю розбудови інформаційно-телекомунікаційної галузі, коли перед французькою економікою постала реальна загроза бути буквально задушеною навалюю зарубіжних продуктів та технологій, – тоді уряд на чолі з Ліонелем Жоспенем ухвалив національну програму розвитку галузі. Це було у 1997 році. За два роки компанії інформаційно-телекомунікаційної галузі Франції вийшли на четверте місце у світі. З нашим науковим, кадровим, технологічним потенціалом долучитися до вигод, що їх мають розвинені країни від галузі інформаційно-телекомунікаційних технологій – справа кількох років цілеспрямованих системних зусиль. Вироблення дієвої, ефективної національної стратегії розвитку інформаційного суспільства – найважливіше завдання, від швидкості виконання якого залежать всі наступні, великі й малі, кроки на шляху до глобального інформаційного суспільства. Саме цим викликана увага до інформаційного простору, в якому зберігаються традиції, культурна спадщина, а також формується національний менталітет.

Українські вчені приділяють значну увагу питанням функціонування інформаційного простору України, його становлення, проблемам та перспективам функціонування. Вплив інформаційних технологій на розвиток засобів масової інформації вивчали О. Зернецька, О. Мелешенко, В. Різун; процеси національної ідентифікації та національної безпеки інформаційних просторів в умовах глобалізації інформаційного простору – С. Кара-Мурза, О. Литвиненко, О. Пантелеймонов, О. Соснін та ін.; правові аспекти інформаційної галузі – В. Іванов; формування інформаційної культури в умовах інформаційного суспільства Н. Джинчарадзе; інформаційний вплив на масову свідомість – Г. Почепцов. Тема захисту і розвитку національного інформаційного простору вже кілька десятиліть є приводом для наукових дискусій. Її розробляли такі закордонні фахівці, як М. Кастельс, А. Моль, З. Бжезинський, Д. Томпсон, Ф. Вільямс та багато інших. З утвердженням незалежності Української держави цю проблематику досліджують і наші науковці. На особливу увагу в цій сфері заслуговують праці А. Москаленка, В. Шкляра, В. Здоровеги, І. Михайліна, В. Карпенка, Г. Кривошеї та О. Гриценко.

У зв'язку з цим стратегічна орієнтованість діяльності держави на нове інформаційне середовище вимагає, на думку дослідника О. Сосніна, коректного освоєння Україною глобального інформаційного простору. Цей простір, як і будь-яке нове невідоме середовище, містить у собі багато небезпек, про які ми можемо і не знати сьогодні. Глобальний інформаційний простір як середовище існування і функціонування народів і держав здатний як забезпечити й збагатити Україну великими ресурсами, так і призвести до зникнення національної культури, втрати народами України своєї національної самоідентифікації. Дослідник зазначає, що досі чинне законодавство не визначило правового статусу інформаційного простору України – важливу ознаку й передумову формування інформаційного суверенітету України, який він тлумачить як виключне право України відповідно до Конституції і законодавства України та норм міжнародного права самостійно і незалежно, з додержанням балансу інтересів особи, суспільства і держави визначати і здійснювати внутрішні й геополітичні національні інтереси в інформаційній сфері, державну внутрішню й зовнішню інформаційну політику, розпоряджатися власними інформаційними ресурсами, формувати інфраструктуру національного інформаційного простору, створювати умови для його інтегрування у світовий інформаційний простір та гарантувати інформаційну безпеку держави.

Як відомо, в умовах інформатизації суспільства інформаційний вплив на особистість набуває глобальних масштабів, які можуть набувати загрозливих ознак. Інформаційні загрози ретельно аналізує у своїй статті російський науковець Я. Жарков, тлумачучи їх як сукупність умов і факторів, що створюють небезпеку життєво важливим інтересам особистості, суспільства, держави в інформаційній сфері. Розглядаючи технічні пристрої, за допомогою яких здійснюється інформаційний вплив на особистість, суспільство і державу в ході

інформаційного протиборства (інформаційна зброя), дослідник наводить деякі найчастіше вживані в публікаціях її визначення – від дезінформації й пропаганди, до засобів радіоелектронної боротьби.

Україна сьогодні не надає значення новим реаліям інформаційного суспільства, – зауважує український дослідник комунікаційних процесів Г. Почепцов. У нас немає академічних інститутів, які працювали б у цьому напрямі, ми всі ще готуємо фахівців винятково однієї сфери – журналістів. Вони не є аналітиками, вони не можуть розробляти інформаційних кампаній, вони не можуть працювати в галузі паблік рілейшинз. Немає підготовки відповідних фахівців ні в цивільних, ні у військових вузах, немає необхідної підтримки в академічному середовищі. Болгарія, наприклад, має свій власний журнал з інформаційної безпеки, не кажучи вже про США, де друкуються десятки книг, де військових перенавчають новим реаліям інформаційної війни, що змінює всю стратегію й тактику, напрацьовану в минулому.

Інформаційно-аналітична діяльність в Україні розвивається повільно і переважно екстенсивним шляхом – виникають нові державні і недержавні інформаційно-аналітичні структури, в результаті чого кількість інформації зростає, а її рівень залишається недостатнім для прийняття споживачами інформації обґрунтованих рішень.

Тому питання інформаційної безпеки України виступає як нагальна потреба творення єдиного національно-інформаційного простору.

Список використаних джерел

1. Буньківська, О. В. Вплив інноваційних інформаційних технологій на функціонування національного інформаційного простору / О. В. Буньківська // Фундаментальні і прикладні дослідження рекреаційно-дозвіллевої сфери в контексті євроінтеграційних процесів: зб. матеріалів Міжн. наук.-практ. конф. – К. : КНУКіМ, 2008. – С. 54-61.

2. Буньківська, О. В. Вплив інформаційного середовища на вибудову сучасних духовних цінностей суспільства / О. В. Буньківська // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – № 1. – Київ, 2003. – С. 118-122.

3. Чічановський, А. А. Національний інформаційний простір : потенціал і ресурси / А. А. Чічановський, В. І. Шкляр // Вісн. Київ. ун-ту. – Сер. : Журналістика. – 1997. – Вип. 4.